

نقش تکنولوژی اطلاعات و تجارت الکترونیکی در اشتغال

آتوسا عباس نژاد

مرکز تحقیقات مخابرات ایران

چکیده

امروزه تکنولوژی اطلاعات جنبه‌های مختلف زندگی را دستخوش تغییر و تحول نموده است. اطلاعات با سرعت زیادی انتقال می‌یابند، و نمی‌توان از اثرات تکنولوژی اطلاعات چشم‌پوشی کرد بلکه باید حضور گسترده آن را پذیرفت و مسئله جهانی شدن را سریعاً تجزیه و تحلیل نمود.

تجارت الکترونیکی یکی از نتایج عصر تکنولوژی اطلاعات می‌باشد. در یک جامعه اطلاعاتی روشهای گوناگونی برای فروش وجود دارد. حجم وسیعی از خرید و فروش کشورهای پیشرفته از طریق الکترونیکی صورت می‌گیرد. و امکان خرید و فروش از کالاهای جزء تا خودرو را به خود اختصاص می‌دهد. بررسی اینکه تکنولوژی اطلاعات و تجارت الکترونیکی چه نقشی را در اشتغال‌زایی خواهند داشت، موضوع بحث این مقاله می‌باشد.

حقیقتی که در اینجا می‌خواهیم بررسی کنیم این است که آیا تکنولوژی اطلاعات باعث کم شدن نیروی کار خواهد شد؟ در اینجا مسئله عرضه و تقاضا مطرح می‌شود. کم شدن نیروی کار بصورت ایجاد عدم تعادل در بازار شغل یابی شده و پاسخ‌کننده بازار به این پدیده را دربر خواهد داشت.

تکنولوژی اطلاعات، اقتصاد دنیا را انتقال خواهد داد. این تغییر و تحولات تنها جایگاههای فروش را تغییر نداده است، بلکه روی چگونگی انجام تجارت نیز اثر دارد. چیزی که در بازار رقابتی جهانی مطرح است، نیاز به کارگران ماهر و آموزش دیده برای جذب سرمایه‌گذارهای داخلی و خارجی می‌باشد.

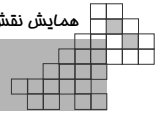
بایستی تغییرات را پذیرفت. در عصر حاضر امنیت در تغییر است، یعنی اگر سیستمی تحولات را نپذیرد، محکوم به از بین رفتن می‌باشد. پس باید با آموزش مهارتهای جدید به نیروی کار جوان، به بازار جهانی پیوست.

کلمات کلیدی

جامعه اطلاعاتی، تجارت الکترونیکی، اشتغال

مقدمه

قرنها پیش جامعه بشری در قالب قبیله‌ها شکل گرفتند. بعدها ترقی پیدا کرده و بشکل جامعه کشاورزی و دامداری ایجاد شدند. اجتماعات انسانی تشکیل شد. اندک اندک، هر فرد در فن بخصوصی مهارت یافت که برتری او نسبت به دیگران در

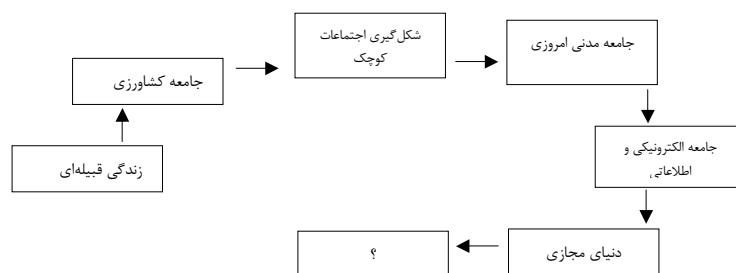

آن فن آشکار بود و از آن فن برای کسب درآمد استفاده نمود. به شکل زنجیره ای هر کس بنوعی درشاخه خاصی متمرکز شد. مدتی بعد علوم شکل گرفتند. افرادی که در یک علم دارای تخصص بودند دور هم جمع شده و روی نظریات جدید اظهار نظر کردند. در حال حاضر کارها بطور گروهی انجام گرفته و کشفیات بشری بطور برنامه ریزی شده و در قالب های تحقیقاتی و جمعی شکل می گیرد. در طی رشد جوامع از شکل بدوی به شکل پیشرفته امروزی، شیوه اشتغال در اعصار گوناگون متفاوت بوده است و نتیجتاً شکل آن بعد از این نیز متغیر خواهد بود. اشتغال در هر زمان دارای شرایط خاص خود بوده است. نکته مورد توجه این است که نوع اشتغال و سطح آن دستخوش تغییر بوده و خواهد بود. تکنولوژی اطلاعات ابزاری برای توسعه دانسته های جدید و دست یافتن به امکانات بهتری باشد، تکنولوژی اطلاعات به خدمت درآمده است و موج نیروی متخصص را در جهت طرح های نوین بکار خواهد گرفت.

طرح مسئله

در عصر تکنولوژی اطلاعات ماشینها به حدی رسیده اند که گاهی بجای انسان فکر میکنند. آیا ماشینها خواهند توانست، بجای بشر جایگزین گردند و بشر را از صحنه روزگار محو نمایند؟ انسانها خود، ماشینها و رباتها را ساخته و آنها را کنترل می کنند پس ربات نمی تواند جایگزین انسان شود اگر قرار باشد که در عصر حاضر، تمام عملیات یک مزرعه مکانیزه شده و، تمام محصولات کارخانه ها با روشهای جدید تولید شود آیا انسان جای خود را از دست داده است؟ اگر بشر تا به این حد پیش رفته که این سیستمها را بوجود آورده، پس فراتر نیز خواهد رفت. انسانها بطور جمعی و گروهی، به فکر و تأمل، روی نظریه های جدیدی که در آینده مطرح خواهند شد، می پیوندند. از طرفی تکنولوژی اطلاعات می تواند بعنوان ابزاری برای توسعه و دست یافتن به امکانات بهتر باشد، تکنولوژی اطلاعات نیروی متخصص را در جهت طرح های نوین بکار خواهد گمارد. نیازهای بشر از شکل و سبک قدیمی و سنتی خود بشکل نوین تغییر شکل داده است. این نیازهای جدید، نیازهای جدید بعدی را رقم خواهند زد. در صورتیکه سرویس تجارت الکترونیکی بصورت یک خدمت در دست انسان میباشد، سرویسهای دیگری که شاید در حال حاضر در ذهن ما ننگند، تا چند سال دیگر مطرح می گردند. باید به این نکته نیز اشاره کرد که، نقش سنت و آئین پیشینیان ما مثل همیشه حکمت و فلسفه راهکارهای جدید ما خواهد بود. بطوریکه هر منطقه ای با توجه به امکانات و مقتضیات محیط و زمان خود به فرم منحصر بفرد، تغییر و توسعه خواهد یافت.

اتوماسیون نمودن امورات کاریدی را به مراتب کاهش خواهد داد ولی در نهایت نیازها و ایده های جدیدی خواهد آفرید که برای پیاده سازی آن ایده ها باز هم باید از نیروی فکر بشر استفاده کرد. کاریدی بشر، به شکل کار فکری، و کار فکری او بشکل کار فکری گروهی صورت می پذیرد.

شکل ۱- روند شکل گیری جوامع

تکنولوژی اطلاعات چیست ؟

تکنولوژی اطلاعات بشکل مجموعه ای از سخت‌افزار، نرم‌افزار، مخابرات، مهارت‌های انسانی، سرویس‌ها و زیرساخت‌های پشتیبانی کننده مدیریت و انتقال اطلاعات، می‌باشد که کارخانه‌ها، مؤسسات مالی، مؤسسات تحقیقاتی، مؤسسات پزشکی، مؤسسات آموزشی، خرده فروشی، ناشران، حکومتها، وارگانهای غیر انتفاعی را دربر می‌گیرد. همچنین می‌تواند شامل تکنولوژیهای سرویس دهی و خدماتی، حراج / خرید سرویسدهی اینترنتی مانند تجارت الکترونیکی و ایجاد سرویس برای مشتری باشد.

تکنولوژی اطلاعات و جوانان

درصد زیادی از جمعیت کشور جوان می‌باشند. بیکاری در بین قشر جوان در حال افزایش است، و فرصتهای شغلی برای این رده محدود می‌باشد. از طرفی سیستم تحصیلی نیز برای کار آنها طراحی نشده است. توسعه اقتصادی، به مهارت‌های تکنیکی و تجاری قشر جوان نیازمند است.

تقاضا برای مهارت‌های تکنولوژی اطلاعات در حال افزایش است. افراد جوان بایستی فرصتها و مهارت جدید را در انقلاب الکترونیکی فراگیرند.

دلایل استفاده از تجارت الکترونیکی

دلایل استفاده از تجارت الکترونیکی بدین شرح می‌باشد:

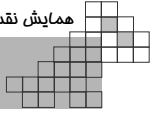
- تجارت الکترونیکی، باعث کاهش رفت و آمد شهری در نتیجه صرفه جویی در مصرف وقت و هزینه خواهد شد.
- بستر توسعه فرهنگ ایرانی را برای کشورهای دیگر ایجاد میکند.
- امکان مطرح شدن در سطح جهانی را بالا می‌برد و در نهایت کیفیت محصولات بالا می‌رود.
- کاهش موثرتر هزینه‌های عملیاتی بین عوامل بازرگانی (Partners)، مشتریان و کانالهای آن بوجود خواهد آمد.
- سرویسهای تجاری تجارت الکترونیک از قبیل B2B (Business to Business) بین شرکتهای بزرگ، B2C (Business to Consumer) بین شرکتهای و مشتریان، C2C (Consumer to Consumer) تجارت بین مشتریان شکل می‌گیرند و همچنین سرویسهای بازاریابی مثل سایت ebay قدم به عرصه خواهد گذاشت .
- امکان پرداخت وامکان انتقال از طریق حسابهای جدید الکترونیکی با تسهیلات مناسب ایجاد خواهد شد.
- امکان انجام خریدهای کوچک تا بستن قراردادهای کلان و کشوری فراهم می‌گردد.
- تضمین استفاده از تجارت الکترونیکی در مورد ریسک مسائل مالی، توسط قوانین و پروتکل‌هایی جهت اطمینان، قرارداد می‌گردند که می‌توان به امضای دیجیتالی و پروتکل‌های SET¹ و SSL² اشاره نمود.

تجارت الکترونیکی و اشتغال‌زایی

تجارت الکترونیکی بدلائیل ذیل اشتغال‌زا میباشد :

¹ Secure Electronic Transaction

² Secure Socket Layer

- شانس برای حضور جهانی خواهد بود. تجارت الکترونیکی تسهیل کننده عرضه محصولات به خارج از کشور می‌باشد. در این شرایط تنها تولید کنندگانی می‌توانند امکان صدور داشته باشند که استانداردهای لازم بین المللی را رعایت کرده باشند.

- تجارت الکترونیکی امکان خرید را افزایش می‌دهد. بطور کلی افزایش خرید باعث گردش پول بیشتر شده و از میزان تورم و رکود اقتصادی کاسته می‌شود. در چنین شرایطی امکان کاربایی و اشتغال بشدت افزایش می‌یابد.

- امکان افزایش درآمد با مشتریان جدید و کانالهای جدید همراه با محصولات و سرویس‌های جدید فراهم می‌گردد.

- در تجارت الکترونیکی طرفین معامله، فروشنده، واسط و خریدار هستند. تبادلات مالی و انتقال بین حسابها توسط بانک الکترونیکی صورت می‌گیرد.

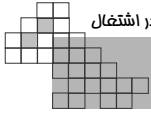
نتیجه‌گیری و ارائه راهکار

می‌توان نتیجه گرفت که نیازهای انسان از شکلی به شکل دیگر تغییر کرده و شرط بقاء هر انسانی پذیرش تحولات و انعطاف پذیری بسمت گرایشات با ارزش خواهد بود. در عصر حاضر، سطح دانش جامعه با سرعت زیادی در حال افزایش است، نکته خیلی مهم این است که سیر تحولات جدید در هر جامعه ای بشکل خاصی خود را نشان خواهد داد که نتیجه عکس العمل ظرفیت و مقتضیات آن جامعه می‌باشد. در جامعه اطلاعاتی، استفاده بهینه از حجم بالای اطلاعات و فراهم کردن سود بیشتر مورد نظر است. اگر دولتمردان یک جامعه اصولی را اتخاذ نمایند که از فناوری در جهت توسعه و بهبود وضعیت استفاده کنند، موفقیت را رقم زده اند ولی در صورتی که راهکارهای غیر مناسب را استفاده کنند، نه تنها نیرو بلکه عنصر زمان را از دست خواهند داد. در نهایت باید گفت از روند تکنولوژی باید استفاده مناسب بعمل آورد. تکنولوژی اطلاعات می‌تواند برگ برنده ای باشد که به ما رو نموده است نیروی فکری متخصص و فارغ التحصیل دانشگاه نه تنها بلا استفاده نخواهد بود بلکه بطور اثر بخش و کارا خواهند توانست به سمت نقطه هدف سیر کند.

با مطرح شدن فناوری اطلاعات در سطح جهانی و گسترش اینترنت، تجارت الکترونیکی جایگاه مهمی یافته است و در این میان ایران نیز به طور اجتناب ناپذیر به این عرصه خواهد پیوست. امروزه اکثر کمپانی‌ها نیروی خود را بیشتر صرف ارائه و فروش از طریق بازار یکپارچه جهانی یا اینترنت متمرکز نموده اند، این مورد مشمول کشورهای مختلف نیز می‌باشد. تجارت الکترونیک در ایران نیز می‌تواند قابلیت‌ها و مزایای بخصوصی را داشته باشد. حضور در تجارت جهانی و راه اندازی تجارت الکترونیکی روی کیفیت تولید و افزایش فروش اثر گذاشته و اشتغال را می‌باشد.

بطور خلاصه برای رسیدن به هدف اشتغال زایی بایستی موارد ذیل را به اجرا در آورد:

۱. داشتن شناخت و آگاهی کامل نسبت به روند اشتغال زایی با توجه به نگرش‌های نوین فناوری
۲. برنامه‌ریزی استراتژیک و ایجاد خط مشی مناسب برای اشتغال
۳. تطبیق برنامه‌های تدوین شده با توجه به مقتضیات منطقه ای - فرهنگی و امکانات بالقوه
۴. کوشش عمومی در جهت ایجاد اشتغال
۵. فراهم نمودن آموزشهای شغلی و مهارتهای کاری برای جوانان، بر مبنای تکنولوژی اطلاعات
۶. طرح نمودن پروژه‌ها و طرح‌های عملیاتی مؤثر

۷. استفاده از سرویسهای تکنولوژی اطلاعات مانند تجارت الکترونیکی برای بالا رفتن امکانات فروش و رشد کالاهای

داخلی

۸. افزایش سطح دانش منطقه ای، آموزش جوانان و بکارگیری دانش نیروی متخصص در طرحهای نوین

در پایان از گروه جامعه اطلاعاتی مرکز تحقیقات مخابرات ایران - پروژههای کاربردهای از راه دور کمال تشکر را دارم.

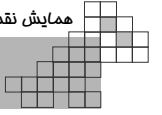
منابع

۱- اقتصاد عمومی - دکتر اسکویی - سازمان مدیریت صنعتی - تهران ۱۳۸۰

۲- مبانی مدیریت - استیفن پی. رابینز و دیوید ای. دی سنزو - ترجمه دکتر محمد اعرابی و حمید رفیعی - دفتر پژوهشهای فرهنگی تهران ۱۳۷۹

۳- کتاب Electronic Payment Systems، نویسنده O`Mahony-Perice-Tewari، ۱۹۹۷.

۴- www.ifnet.org

This page is intentionally left blank